

Вчитель – логопед Білецька Світлана Михайлівна

Освіта : вихователь дітей дошкільного віку,
логопед в закладах освіти.

Кваліфікація : спеціаліст вищої категорії

Педагогічний стаж: 20 років

На посаді логопеда у ТДНЗ N 9 працює з 2017 р.

Основними напрямками діяльності вчителя-логопеда

є робота, спрямована на подолання і профілактику розладів мовлення у дітей, навчання та виховання дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями.

Графік роботи вчителя -логопеда

понеділок:9.00-13.00

вівторок 9.00-13.00

середа:9.00-13.00

четвер:14.00-18.00

п'ятниця:9.00-13.00

що потрібно знати
про роботу
логопеда в
дитячому садку

ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ ПРО РОБОТУ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА

Деякі батьки, на щастя, навіть і не знають навіщо потрібен логопед в дитячому садку. А батькам дітей, які мають мовленнєві порушення, доводиться познайомитися з наукою логопедією і тісно співпрацювати з вчителем-логопедом. Які ж завдання виконує вчитель - логопед в дитячому садку і яку логопедичну роботу проводить?

Коли слід звертатись до логопеда:

якщо у дитини не з'явилось мовлення до 2 років або словник налічує не більше 10 слів;

коли дитина в 4 роки не вимовляє або неправильно вимовляє звуки;

коли дитина повторює перші звуки, склади багато разів (заїкається);

якщо дитина не запам'ятовує віршики, не може переказати казку, порушує структуру слів.

Завдання вчителя - логопеда в дошкільному навчальному закладі:

усунення різних мовленнєвих порушень дітей;

створення єдиного корекційно - навчального простору;

пропаганда логопедичних знань серед батьків, педагогів;

інтегрування зусиль педагогів, дітей та батьків з метою корекції мовленнєвих порушень;

створення предметно-розвивального середовища, яке стимулює мовленнєвий і особистісний розвиток дитини.

Завдання логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку, що мають недоліки мовленнєвого розвитку:

розвиток рухливості органів артикуляційного апарату;

розвиток фонематичних процесів;

розвиток дрібної моторики;

усунення вад звуковимови;

збагачення словникового запасу;

вдосконалення граматичної сторони мовлення;

підготовка до навчання грамоти.

Форми роботи:

фронтальні логопедичні заняття;

індивідуальні логопедичні заняття;

групова та індивідуальна робота з дітьми.

Форми взаємодії з батьками:

1. Батьківські збори. Проводяться у вересні, січні, травні. На зборах вчитель-логопед знайомить батьків з нормативними документами, програмами, з досягненнями дітей та труднощами у корекційному процесі.
2. Індивідуальні консультації вчителя-логопеда. В ході , яких батькам надаються індивідуальні поради щодо поліпшення мови або розвитку пізнавальних (психічних) процесів дитини.
3. Поради логопеда в інформаційному осередку логопедичного кабінету та груп старшого дошкільного віку, які складаються з різноманітних професійних консультацій, порад, рекомендацій з матеріалів для практичного використання вдома та під час занять з дітьми.
4. Анкетування батьків дозволяє уточнити стан їх зацікавленості у розвитку дитини, визначити їх потреби, з'ясувати чи задоволені вони корекційним процесом.
5. "Домашні завдання (логопедичні зшити)", які складені для індивідуальної роботи з дітьми. Вони допомагають батькам закріпити набуті дитиною мовні навички та вміння. А логопеду здійснити аналіз розвитку кожної дитини і налагодити тісний взаємозв'язок між учасниками корекційного процесу.

Мова – невичерпне джерело розумового розвитку дитини. Без розвинуеного мовлення малюк не зможе здобути міцних і ґрунтовних знань з основ наук, не зможе цілісно і гармонійно розвиватися.

Звичайно ж, ви любите свою дитину! Найкращу, найпрекраснішу на всій планеті! Ви бажаєте їй здоров'я і щастя, і, звичайно ж, хочете в майбутньому бачити її успішною і освіченою людиною. АЛЕ...успішною людиною може бути лише тоді, коли вона легко і вільно володіє своєю мовою.

Всім відомо, що дитина не народжується із сформованим мовленням. Поступово, крок за кроком, вона вчиться правильно і чітко вимовляти звуки, узгоджувати між собою слова, будувати речення, зрозуміло та послідовно висловлювати свої думки. Але, нажаль, іноді мовленнєвий розвиток відбувається із запізненням або з особливостями розвитку. У сім'ї дорослі розуміють дошкільника з півслова. І якщо навіть він має мовленнєві недоліки, ніякого дискомфорту у спілкуванні не відчуває. Проте для сторонніх часто виявляються незрозумілими спотворені, неправильно вимовлені дитиною слова. Таке мовлення ускладнює спілкування з ровесниками. Якщо ви помітили, що однолітки сміються над мовленням вашого малюка, спробуйте об'єктивно оцінити ситуацію. Не забувайте, що дитина може поступово усамітнитися, що дедалі більше затримуватиме мовленнєвий розвиток і негативно впливатиме на її характер. Вона може стати дратівливою, замкнутою, плаксивою. Тому надзвичайно важливо своєчасно допомогти дитині у виправленні мовленнєвої вади.

У турботливих батьків виникає багато питань:

- **Чому моя дитина мовчить?**
- **Чи правильно розвивається мовлення у мого сина чи доньки?**
- **Чи необхідно вже хвилюватися або ще зарано?**
- **Яка причина порушення мовлення?**
- **Чому діти стали погано розмовляти? Раніше до логопедів зверталися лише одиниці? – згадують наші бабусі.**
- **Як допомогти дитині?**

З усіма цими питаннями допоможе розібратися вчитель-логопед, який виправить порушення мовлення.

Почувши слово «логопед», більшість із Вас згадують комічні сцени із кінострічки «За сімейними обставинами». Все це смішно, доки ця проблема порушення мовлення не стосується Вас і Вашу дитину.

Всупереч розповсюдженій думці логопед не лише «ставить» звуки. Наше мовлення – це не лише звуковимова (вміння правильно вимовляти звуки рідної мови), але й:

- **словниковий запас;**
- **фонематичний слух і сприймання (вміння на слух сприймати і розпізнавати звуки);**
- **граматична будова (вміння утворювати нові слова, з'єднувати їх в речення, дотримуватись правильних відмінкових закінчень і т. д.);**
- **зв'язне мовлення (вміння зв'язно висловлювати свої думки, вміння складати оповідання за картинками, із власного досвіду і, нарешті, придумувати казки, фантазувати).**

В дошкільний період мовлення дитини розвивається найінтенсивніше, а головне - воно гнучке для подолання мовленнєвих вад. Важливо не пропустити цей період і своєчасно звернутися до вчителя-логопеда. Зрозумійте, дитина буде дорослішати, а звичка говорити неправильно буде закріплюватися і складніше піддаватися корекції.

Пам'ятайте, чим раніше Ви звернетесь по допомогу до спеціаліста, тим швидше дитина оволодіє правильним мовленням!

(допис)

Консультація вчителя-логопеда для батьків

1. Більше розмовляйте з дитиною, озвучуючи всі дії (годування, одягання, миття).
2. Розвивайте розуміння мовлення, використовуйте прості інструкції типу: «дай ручку», «де ніжка», спираючись на знання дітей.
3. Співайте колискові перед сном.
4. Спонукайте бажання наслідувати дорослому.
5. Частіше розповідайте дітям казки, вірші.
6. Не перевантажуйте дитину теле-,відео-, аудіоінформацією.
7. Ніколи не кажіть в присутності дитини про її недоліки.
8. Не засмучуйтеся, не дратуйтеся від того, що ваша дитина не розмовляє. Кожна дитина- індивідуальність. Треба допомогти їй розкритися.
9. Не чекайте коли дитина заговорить, вчіть її розрізняти предмети за розміром, співвідносити за кольором, формою, кількістю.
- 10.Частіше робіть масаж пальців та долоньок.
- 11.Розвивайте артикуляційну моторику

(ДОПИС)

Вправи для розвитку мовлення дітей 2-3 років

Невеликі проблеми з розвитком мовлення дитини батьки цілком можуть вирішити самостійно, без допомоги логопеда. Для цього існують спеціальні вправи для розвитку мовлення дитини. Вони нескладні у виконанні і можуть проводитися з будь-яким малюком.

Найбільш оптимальна тривалість занять для дитини 2-3 років - 15 хвилин в день. Якщо тривалість буде більшою, дитина втратить інтерес до вправ, буде розсіяною і дратівливою. Дитина в такому віці краще сприймає інформацію в ігровій формі.

Малюкам швидко набридає одноманітність. Форма подачі інформації, виконання вправ повинна постійно змінюватися. Зрозуміло, що заняття з розвитку мовлення повинні проходити в спокійній, приємній дитині обстановці. Маленьких дітей батьки можуть садити собі на коліна, старших діток - навпроти себе. Важливо, щоб дорослий знаходився на одному рівні з малюком, міг дивитися йому в очі. Ні в якому разі не можна форсувати розвиток мовлення дитини. Шкідливо навантажувати дітей складним мовленнєвим матеріалом, змушувати заучувати незрозумілі йому слова.

Розвиток мовлення - комплекс заходів, який включає спілкування, масаж, вправи для мовлення дитини, вправи для розвитку дрібної моторики, ігри.

Оскільки при грамотному диханні ми вимовляємо всі слова на видиху, існує безліч ігор на тренування саме цієї фази дихання.

- **Вправа для дихання «Мильні бульбашки»**

В дитинстві усі ми усі любили мильні бульбашки. Скільки задоволення і радості приносять ці кумедні кульки, що переливаються всіма кольорами веселки! Вашій дитині вони напевно теж дуже сподобаються. Адже їх можна не тільки видувати, але ще ловити, бігаючи за ними і плескаючи в долоні.

- **Вправа для дихання «Свічки»**

Вогонь має магичну властивість притягувати увагу. Зробіть свічки невід'ємною частиною дитячих свят. Це прекрасна можливість погратися з дитиною. Задути свічку - для дворічної дитини насправді не просте завдання. Для цього ж потрібно зосередитися, набрати побільше повітря, скласти губи трубочкою, та ще й дути не куди-небудь, а саме на полум'я свічки.

Хваліть дитину за кожну спробу, але навчитися задувати свічку це ще не найскладніше завдання. Набагато важче малюкові дути на полум'я так, щоб воно не загасло. Для цього видих повинен бути плавним і довгим. Чому саме свічка? Просто її вогник підкаже дитині, що вона все правильно робить. А ще можна дути на свічку, потихеньку відходячи від неї, збільшуючи тим самим відстань.

Обов'язково дотримуйтеся техніки безпеки. Не залишайте дитину наодинці з запаленою свічкою.

- **Вправа для дихання «Вата або пінопласт»**

Візьміть невеликий шматочок вати або пінопласту (він теж досить легкий), покладіть на стіл і просіть малюка здути його. У цю гру цікаво грати в компанії. Завдання - дути так, щоб твій шматочок перемістився якнайдалі.

А з пінопластом можна затіяти ще більш цікаву гру: візьміть шматочок пінопласту, встромивши в нього зубочистку, зробіть з паперу вітрило. Тепер залишилося набрати води в раковину, тазик або ванну і дати старт морській регаті.

- **Вправа для дихання: «Хто довше»**

У цій грі дуже прості правила. Наприклад, хто довше протягне звук «а», «у» або будь-який інший голосний. Тягнути можна і деякі приголосні звуки. Всі діти люблять грати в цю гру разом з батьками. Залишилося тільки набрати повітря.

- **Гра для розвитку мовлення «Повторюй за мною»**

Гра формує навички правильної вимови, розбиває артикуляційний апарат.

Читайте дитині короткі римування і просіть повторювати за вами останній склад:

Прибігла дівчора - ра-ра-ра, ра-ра-ра.

Ногу вище, крок сміливіше – ше-ше-ше, ше-ше-ше.

Ми побачимо листопад - пад-пад-пад, пад-пад-пад.

Маленька бджілко не сумуй – уй-уй-уй, уй-уй-уй.

• **Гра для розвитку мовлення «Проведи ведмедика»**

Гра сприяє розвитку мовлення, вміння орієнтуватися в просторі. Необхідний інвентар: м'яка іграшка (наприклад, ведмедик).

Візьміть в руки ведмедика і голосом іграшки скажіть дитині, що дуже хочете познайомитися з будинком, в якому живе ваша сім'я. Попросіть дитину провести ведмедика по будинку (квартирі) і показати йому все найцікавіше. Підійть на кухню, нехай дитина проведе ведмедика туди. На кухні голосом іграшки питаєте, як називаються ті чи інші предмети, вказуючи на них (наприклад, холодильник, плита, стіл і т. д.) Цікавтеся, для чого вони потрібні. Потім відвідайте з ведмедиком інші кімнати.

• **Гра для розвитку мовлення «Голоси тварин»**

Гра сприяє розвитку мовлення, апарату артикуляції, знайомить з тваринним світом. Необхідний інвентар: картки із зображеннями тварин або іграшки-тварини.

Покажіть дитині картки з тваринами, розгляньте їх уважно.

Розкажіть малюкові, де мешкає та чи інша тваринка, чим вона харчується. Одночасно знайомте дитину з голосами і звуками тварин. Дуже корисно ходити в зоопарк або слухати голоси тварин у записі. Після цього можна проводити узагальнююче заняття.

Покажіть дитині картки і попросіть її назвати зображених тварин, пригадати, хто які звуки видає.

горобець - цвірінькає (цінь-цвірінь),

ворона - каркає (кар-кар)

гусак - гелгоче (га-га-га)

кабани, свині - рохкають (рох-рох)

коза - мекає (ме-е-е)

корова - мукає (му-у-у)

кішка - нявкає (няу-няу)

кінь - ірже (і-го-го)

жаба – квакає (ква-ква)

мишка - пищить (пі-пі-пі)

ослик - реве (іа-іа)

півень - співає, кукурікає (кукуріку)

бджола - дзижчить (ж-ж-ж)

слон - сурмить (ту-у-у)

собака - гавкає (гав-гав)

тигр, лев - гарчить (р-р-р)

качка - крякає (кря-кря)

Не питайте дитину відразу про всіх тварин.

- **Гра для розвитку мовлення «Вгадай тварину»**

Гра сприяє розвитку мовлення, апарату артикуляції, знайомить з тваринним світом.

Необхідний інвентар: картки із зображеннями тварин.

Це гра для дружньої компанії. Картки переверніть і, перемішавши, складіть в купку. Кожен учасник по черзі дістає картку і озвучує тварину, яка там зображена, а інші повинні вгадати, що це за тварина.

- **Гра для розвитку мовлення «Лялька спить»**

Гра сприяє розвитку мовлення, слуху. Необхідний інвентар: лялька або м'яка іграшка.

Покладіть ляльку спати. Нехай ваш малюк заколише її на руках, заспіває колискову, вкладе в ліжечко і вкриє ковдрою. Поясніть дитині, що поки лялька спить, ви будете говорити пошепки, щоб не розбудити її. Поговоріть про що-небудь, задавайте питання, попросіть що-небудь розповісти (все це потрібно робити пошепки).

Дитині може швидко набриднути, тому не розтягуйте гру. Оголосіть, що ляльці пора вставати і тепер ви можете розмовляти голосно.

- **Гра для розвитку мовлення «Яблуко або тарілка?»**

Гра сприяє розвитку мовлення, уваги. Ставте малюкові запитання, попередьте його, що ви можете помилятися.

Яблуко і груші - це овочі? (Ні, це фрукти.)

Ложка і тарілка - це посуд?

Шорти і майка - це меблі?

Ромашка і кульбаба - це дерева?

- **Гра для розвитку мовлення «У мене задзвонив телефон»**

Гра сприяє розвитку мовлення, поповнення словникового запасу. Пограйте з малюком у «Розмову по телефону». В якості телефону можна використовувати будь-які предмети: кубики, палички, деталі від конструктора. По черзі зображайте дзвінок телефону. Поговоріть з дитиною від свого імені, задаючи прості питання. Міняйтеся ролями. Розмовляйте від імені іграшок, тварин.

- **Гра для розвитку мовлення «Загадки»**

Гра сприяє розвитку мовлення, уваги.

Виберіть ведучого. Він загадує предмет і, не називаючи самого об'єкта, описує його властивості, розповідає, як він використовується. Решта гравців

повинні відгадати задуманий предмет. Наприклад: висока, скляна, з неї можна пити сік або воду (склянка).

- **Гра для розвитку мовлення «Довгослови»**

Гра сприяє розвитку мовлення, вчить утворювати довгі слова. Спробуйте з дитиною одним словом назвати яку-небудь ознаку або властивість предмету. Наприклад, у зайчика довгі вуха, значить, він - довговухий, у тата очі сірі, значить, він - сіроокий.

- **Гра для розвитку мовлення «Хто є хто?»**

Гра сприяє розвитку мовлення, знайомить з основами формоутворення іменників. Міркуйте з дитиною про те, як називаються тварини-тати, тварини-мама і їхні дітки. Наприклад, якщо тато - лев, то мама - левиця, а їх дитина - левеня і т.д.

(ДОПИС)

Консультація для батьків "Як допомогти правильно розвинути мовлення дітей"

Так улаштована людина, що їй замало просто чути звуки. Вона намагається їх відтворити органами мовленнєвого апарату. Багато дітей до того, як вимовлять слово «машина», називають її звуком, що нагадує ревіння мотора, згодом він перетворюється на звук клаксона (бі-бі), і тільки потім вимовляється саме слово. Це відбувається тому, що дитина спочатку навчається розрізняти немовленнєві звуки, а отже, наслідує саме їх. Досить часто навіть самі батьки не можуть зрозуміти мовлення своєї дитини, тому що дорослі в спілкуванні орієнтуються на слово, а не звуконаслідування. Минає час, слово з'явилося, але чомусь неправильно вимовляється: іма, сина, асина, масіна, масина. У кожної дитини по-різному відбувається вимова кожного слова. Пов'язане це з недостатньо натренованими м'язами язика. І поки дитина не налагодить роботу

органів мовленнєвого апарату, вона вимовлятиме слова неправильно, невиразно, не дотримуючись порядку звуків і складів у слові, із численними замінами складних звуків простішими, тими, що виходять.

Але рано чи пізно самостійно або за допомогою логопеда складні звуки починають з'являтися в мовленні дитини. А от що з ними робити, вона не знає. Розуміє, що потрібно їх вимовляти в якихось словах. Але в яких? Якби їх було два-три, досить було б назвати їх для дитини — і проблема розв'язана. Але ж їх так багато, що навіть складно полічити! Як же допомогти дитині запам'ятати вимову слів? Адже є «мишка», і є «миска», є слово «рак», але і є слово «лак», є слово «чітко», і є слово «щітка». А є слова ще складніші: де потрібно вимовити відразу два звуки, а от коли який — незрозуміло (мармелад, Сашко). Якщо дитина тривалий час заміняла звук [р] на звук [л], то найчастіше виникає думка, що звука [л] в мовленні взагалі не повинно бути. І тоді у всіх словах, де раніше вживався цей звук, з'явився на його місці звук [р]. Добре, що ракета вже не «лакета». Але ж і ложка перетворилася на «рожку». Що ж робити? Як допомогти? Чи минеться це? Як довго триватиме цей період?

Що робити?

По-перше, не панікувати. Головне правило для батьків: говорити з дитиною на будь-які теми, приділяти спілкуванню якнайбільше часу й говорити правильно, не сюсюкаючись із дитиною, не повторюючи її неправильну вимову. Тільки таким чином вона почне запам'ятовувати слова, у яких міститься складний для неї звук. Тільки так дитина відчуватиме дискомфорт від свого невміння **говорити правильно**, і тільки так відбудеться досягнення

результату. Дитині в цей момент дуже важко: **посилено** працює слухомовленнєва пам'ять, слухова **увага**. Саме в цей період вона вдячно, нехай навіть не дякуючи за неї, прийме вашу допомогу у вигляді **виправлення** неправильної вимови. Хапайте момент! Усіля-**ко підтримуйте** малюка, похваліть, якщо він без вашої **допомоги**, випадково відгадавши, правильно вимовить те або інше **слово**.

Чи минеться це?

Ви зустрічали у своєму житті дорослу людину, яка плутала б складні й прості звуки між собою? Думаю, ні. Хоча мінімальний відсоток таких людей існує, але вони страждають на порушення психічних функцій. Поцікавтеся у своїх батьків, як цей період відбувався у вас, можливо, вони пам'ятають і зможуть розповісти не одну безглузду історію, пов'язану з вашою вимовою. Але ж у вас вона налагодилася? Отже, налагодиться й у дитини. Не виключено, що, припинивши плутати свистячі із шиплячими, дитина почне плутати іншу пару звуків. Не лякайтеся, просто настала їхня черга. Але пам'ятайте, що цей період не повинен тривати роками. А до шести років узагалі жодних вад у мовленні дитини бути не повинно. Якщо переживаєте, зверніться за консультацією до логопеда. У середньому, одна пара звуків устанавлюється за 2-3 місяці. Найчастіше подовження цього терміну пов'язане з порушенням фонематичного слуху. Це теж не страшно, усе можна виправити. Головне, виявляти бажання допомогти своїй дитині.

Налагодити тісну взаємодію між вчителем-логопедом та батьками вихованців допомагає «домашній логопедичний зошит», в якому вчитель-логопед занотовує завдання, розміщує сюжетні та предметні картинки, дидактичні ігри, оповідки, загадки, чистомовки тощо. Батьки отримують зошит після кожного логопедичного заняття.

Для того щоб дитина навчилася чітко й зрозуміло вимовляти звуки та слова, правильно користуватися голосом, вона має навчитися напружувати слух, сприймати та розрізняти різні звуки, зокрема, і звуки рідної мови. Ця здатність не з'являється спонтанно її слід розвивати.

Фонематичний слух— тонкий систематизований слух, здатний здійснювати операції розрізнення і впізнавання. І робити це найліпше у процесі використання фонем, що становлять звукову оболонку слова.

Розвиток фонематичного сприймання слід починати на матеріалі немовленнєвих звуків і поступово охоплювати всі звуки мовлення: від звуків, які діти вже засвоїли, до тих, вимова яких у дітей лише формується та вводиться у самостійне мовлення.

У всій системі логопедичної роботи з розвитку фонематичного сприймання чи не найскладніше — навчити дітей **диференціювати фонем**.

Для того щоб дитина якомога швидше подолала цю перешкоду, потрібно завантажити дитину мовленнєвим матеріалом, насиченим важкими звуками.

Але вказівка на зразок «Слухай і повторюй» тільки відіб'є бажання вчитися говорити правильно. Оскільки вік формування мовлення збігається з активною ігровою діяльністю, потрібно використовувати дидактичні ігри.

Для диференціації звуків [с — ш] можна використовувати гру з м'ячем. У ній м'яч відображає положення язика в роті. Під час вимови звука [с] язик упирається в нижні зуби, отже, м'яч повинен ударитися об підлогу. Під час вимови звука [ш] язик перебуває за верхніми зубами, нехай м'яч полетить угору.

Аналогічно можна використовувати і для звуків [з — ж]. Спочатку дитина сама тримає м'яч у руках. Потім м'ячем командує дорослий. Можна кілька разів поспіль задати рухом той самий звук. Так розвиватиметься ще й увага. Поступово нарощуємо темп. Таким чином язик дитини пристосовується швидко набувати необхідного положення.

Гра «Свистить — сичить». Ця гра заснована на звуконаслідуваннях. Дітям потрібно подивитися на картинку й вимовити відповідний їй звук.

Свистять помпа, кран, свисток. Сичать змія, гусак, море.

Під час цієї гри розвивається не тільки вміння дитини вимовляти звуки, але й увага, і швидкість реакції.

Для диференціації звуків [з — ж] можна провести гру «Пила».

Стати в пару, взятися за руки і, нахилиючись то в один, то в інший бік, «пиляти дрова».

Дорослий. Заверещала пила.

Разом. З-з-з-з

Дорослий. Задзижчала, як бджола.

Разом. Дж-ж-ж-ж.

Дорослий.

Поламалася пила,

Навпіл тріснула вона.

Треба майстра викликати

І спочатку починати.

Опанування дитиною звукової сторони слова — складний, але дуже важливий процес. Адже уміння аналізувати звукову структуру слова гарантує в майбутньому грамотне письмо. Тому на цьому етапі роботи діти спочатку вчать самостійно виокремлювати певні звуки зі слова, а пізніше — аналізувати його звукову структуру. При цьому вони навчаються:

- дослуховуватися до звучання слів;
- самостійно визначати послідовність звуків у слові;

- відчувати звук як окремий елемент слова;
- розрізняти голосні та приголосні звуки за вимовою;
- розрізняти тверді та м'які приголосні за звучанням та артикуляцією;
- ділити слово на склади.

На етапі ознайомлення дітей зі складами, відтворюючи складовий ритм плесканням у долоні, вони навчаються на слух за допомогою ритму ділити слова на склади і визначати кількість складів у слові. Після того, як діти навчилися розрізняти голосні й приголосні звуки, вони розділяють слово на склади, спираючись на голосний звук— складів у слові стільки, скільки голосних звуків.

Коли діти гарно навчаються ділити слово на склади, вони визначають наголошений склад, наголошений голосний звук. Дорослому необхідно весь час стимулювати активність дітей підбадьорюванням. Діти люблять ігрові ситуації, у грі вони легше запам'ятовують матеріал, намагаються проявити свої знання, індивідуальність, прагнуть використовувати поставлені звуки у мовленні.

Ігри та вправи на розвиток слухової уваги, сприймання, пам'яті

“Де плескали в долоні?”. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Ви тихенько станьте в будь-якому кутку кімнати, та плесніть в долоні. Дитина, не відкриваючи очі повинна вказати напрямком, звідки вона почула сплеск.

“Вгадай, хто покликав”. В цій грі беруть участь не менше 3 дітей або членів сім'ї. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Хто-небудь з інших гравців повинен покликати її. Дитина відгадує, хто саме її покликав.

“Доручення”. Дитина сидить на відстані 5-6 м від дорослого. У вас на столі покладені різні іграшки. Ви чітко, середньої сили голосом звертаєтесь до дитини: “Візьми м'ячик і поклади його на килим” або: “Візьми зайчика і посади його на стілець” і т.д. Потім даєте завдання вже тихим голосом.

“Луна”. Дитина тихо сидить на ігровому майданчику чи в кімнаті. Ви пропонуєте їй слухати уважно, та повторювати за вами слово. Важливо навчити дитину вслуховуватися в звучання слів, тому намагайтеся говорити слова неголосно, пошепки. Необхідно дотримуватись принципу від простого до складного: насамперед добирати слова, не схожі за звуковим складом (Аня, кіт, стрибай, веселий, швидко), а потім – близькі за звучанням, але різні за змістом (Оля, Коля, сам, там, син, лин).

“Запам'ятай слова”. На столі під серветкою лежать предметні картинки або іграшки. Ви пропонуєте дитині послухати два-три слова-назви, запам'ятати їх, а потім знайти на столі відповідні картинки (іграшки).

“Слухаємо музику”. Дуже велике значення для розвитку слухового сприймання має слухання музики. Тому рекомендується проводити, так звані, музичні хвилинки. Під час них ви пропонуєте дитині сісти або лягти на килим, бажано з заплющеними очима, що допомагає розслабитися і не реагувати на зорові подразники, а зосередити свою увагу на джерело звуку.

Ігри та вправи на розвиток фонематичного сприймання

“Впіймай звук!”.

Поясніть дитині, що ви будете вимовляти різні звуки, а їй потрібно буде плеснути в долоні - “впіймати звук”, коли вона почує певний звук. Необхідно дотримуватись принципу від простого до складного:

- звук	[а]	серед	у,	у,	а,	у;
- звук	[а]	серед	о,	а,	і,	о;
- звук	[і]	серед	и,	е,	і,	и;
- звук	[с]	серед	л,	н,	с,	п;

- звук [с] серед ш, ж, ч, с і т.д.

“Повтори!”.

Запропонуйте	дитині	повторити	за	вами	склади
- та-та-да	-	пі-	пи	-	ат-от
- па-па-ба	-	мі-ми	-	-	ум-ом
- ка-ка-га	-	ді-ди	-	-	іт-ит

- ва-ва-фа - кі-ки - ек-єк

“Ланцюжок слів”.

Запропонуйте дитині повторити за вами ряди слів, різних за значенням, але схожих за звуковим складом:

- мак,	лак,	так,	бак;
- тачка,	качка,		дачка;

- сік, вік, тік, бік;

“Назви слово!”.

Запропонуйте дитині вибрати серед інших слів, та назвати лише те, яке починається на певний звук:

- на звук [а]	серед слів	Аня, Оля, Ігор,	осінь, айстра;
---------------	------------	-----------------	----------------

- на звук [і] серед слів іграшки, овочі, автобус, Іра;
- на звук [б] серед слів мак, банка, танк, бочка.

“Знайди спільний звук!”.

Запропонуйте дитині визначити, який однаковий звук є в декількох різних словах. При вимовлянні слів чітко виділяйте даний звук силою голосу, наприклад: “о-о-о-осінь”, “о-о-о-окунь”, “о-о-о-овочі”

- Оля, осінь, овочі, окунь - [о]
- Сад, суп, сумка, ніс, лис - [с]
- Аня, агрус, акула, автобус - [а]
- Маша, мак, мама, сом - [м]

Розвиток фонематичного сприймання

слід починати на матеріалі немовленнєвих звуків і поступово охоплювати всі звуки мовлення: від звуків, які вже засвоєнні дітьми до тих, які ще тільки формуються та вводяться у самостійне мовлення.

Дидактична вправа «Відшукай свою картинку»

Дорослий називає дитині склад, наприклад: ма, мо, ми, му, ме. Далі пояснює, що слід відшукати слово, яке починається на цей склад. Дорослий називає слова, наголошуючи на першому складі: машина, морозиво, мило, муха, метелик.

Ця вправа також сприяє розвитку слухової уваги та пам'яті.

Ігри для розвитку складового аналізу слів

Дидактична вправа «Квадратики»

Діти викладають під картинкою стільки квадратиків, скільки складів у слові.

Дидактична гра «Де чий будиночок?»

Чотири будиночки з цифрами — 1, 2, 3, 4 або з відповідною кількістю квадратиків. Діти отримують картинки та визначають, у якому будиночку хто живе, поділяючи слова та склади.

Дидактична гра «Весела подорож»

Три вагончики. Картинки з зображенням тварин. Діти поділяють назви тварин на склади та визначають, у якому вагончику хто поїде. Наприклад: кіт — у першому, сова — у другому, корова — у третьому.

Дидактична гра «Зберемо пелюстки»

Чотири квітки без пелюсток. В середині квіток 1, 2, 3, 4 квадратики. Пелюстки з картинками. Діти добирають пелюстки до квітів у залежності від кількості складів у словах, що зображені на пелюстках.

Дидактична гра «Вгадай слово»

Дорослий показує картинки, а потім пропонує відгадати, яку картинку загадав, плескаючи у долоні один, два, три або чотири рази, в залежності від кількості складів у слові, а дитина намагається відгадати, яке слово загадав дорослий.